

INLEIDING

Vaak zijn de arbo risico's van een begraafplaats opgenomen in een overkoepelende Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E), bijvoorbeeld binnen een gemeente. Echter zijn daarin de specifieke begraafplaatsrisico's onvoldoende belicht. Maar soms ook is er geen RI&E opgesteld omdat dit niet verplicht is, bijvoorbeeld voor kleine kerkelijke begraafplaatsen of bij begraafplaatsen die alleen met vrijwilligers werken.

Om aan al deze tekortkomingen invulling te geven heeft de LOB deze 'Risico-inventarisatie begraafplaatsen' ontwikkeld.

De 'Risico-inventarisatie begraafplaatsen' is een eenvoudig hulpmiddel waarmee de aanwezige risico's op de begraafplaats inzichtelijk en beheersbaar gemaakt kunnen worden.

Deze praktische risico-inventarisatie kan elke individuele begraafplaats, groot of klein, zelfstandig uitvoeren. Het richt zich op de specifieke en belangrijkste risico's die zich op een begraafplaats voordoen. Grotendeels met betrekking tot de medewerkers (arbo), maar ook met een paar aandachtspunten voor de veiligheid van de bezoekers (zorgplicht).

Om de risico's zelfstandig goed te beoordelen wordt 'informatie' over de relevante beoordelingscriteria gegeven. Dit zijn de huidige voorschriften en bruikbare tips voor de

verbeteringen. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende LOB uitgave '*Veilig en gezond werken op de begraafplaatsen, Arbo-richtlijnen in de praktijk*' (2007) en andere informatiebronnen.

HET INVULLEN VAN DE 'RISICO-INVENTARISATIE BEGRAAFPLAATSSEN'

De 'Risico-inventarisatie begraafplaatsen' bestaat uit 10 beoordelingslijsten met elk een specifiek onderwerp. Door het invullen van deze lijsten wordt de feitelijke situatie van de begraafplaats gestructureerd vastgesteld.

- In de eerste kolom staat het '**aandachtspunt**' dat op de locatie beoordeeld wordt. In de laatste kolom '**informatie**' kunnen de relevante beoordelingscriteria gevonden worden.
- In de tweede kolom wordt op basis van de '**informatie**' de feitelijke situatie op de begraafplaats beoordeeld. Bij '**bevinding**' wordt deze beoordeling in het kort ingevuld.
- In de derde kolom wordt de '**verbetering**' ingevuld. Dit is de verbetermaatregel die op korte of lange termijn gerealiseerd wordt waardoor aan de voorschriften of tips uit de laatste kolom '**informatie**' voldaan kan worden.

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen
RISICO INVENTARISATIE BEGRAAFPLAATSEN

Wanneer een aandachtspunt in een van de 10 beoordelingslijsten niet van toepassing is, dan kan n.v.t. ingevuld worden.

Bij '**informatie**' staat vaak 'Arbo-richtlijnen hoofdstuknummer'. Dit verwijst naar het betreffende hoofdstuk in de uitgave 'Veilig en gezond werken op de begraafplaatsen'.

Ook kan in de kolom '**informatie**' soms naar een organisatie of informatiebron verwezen worden. Hiermee kan men op het internet de betreffende informatie verkrijgen.

Dit zijn:

- Arbocatalogus hoveniers: www.agroarbo.nl/hoveniers-en-groenvoorziening
Onder het blokje 'Overige' 'machines algemeen'.
- Arboportaal: www.arboportaal.nl Onder 'onderwerpen' staat bij 'Arbozorg' 'Bedrijfshulpverlening'.
- PGS15:
<http://content.publicatiereeksgevaarlijkstoffennl/documents/PGS15/PGS15-2005-v0.0.pdf>
- Rijksoverheid, Legionella: www.rijksoverheid.nl zoek bij 'onderwerpen' 'Legionella'.
- NVWA: www.nvwa.nl zoek bij zoekfunctie 'Legionella'.

- KNMI: <http://knmi.nl/home> zoek bij 'Bliksem en onweer'.
- Kadaster: www.kadasterdata.nl zoek bij 'KLIC'.

INHOUDSOPGAVE / ONDERWERPEN

1.	arbobeleid en organisatie	pag. 3 - 4
2.	machines en hulpmiddelen	pag. 5
3.	persoonlijke beschermingsmiddelen	pag. 6
4.	delven van graven	pag. 7 - 8
5.	ruimingen	pag. 9 - 10
6.	fysieke belasting	pag. 11 - 12
7.	biologisch infectiegevaar	pag. 13
8.	bedrijfshulpverlening	pag. 14
9.	werkplaats en schaftruimte	pag. 15
10.	omgevingsveiligheid	pag. 16

1. arbobeleid en organisatie

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
1.1 Wie is formeel de werkgever van de begraafplaats?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
1.2 Is er een RI&E met daarin voldoende aandacht voor de begraafplaats?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
1.3 Zijn de arbotaken intern aan functies of personen toebedeeld?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
1.4 Zijn de veiligheidsafspraken en voorschriften vastgelegd?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
1.5 Op welke wijze is het toezicht op het veilig werken georganiseerd?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
1.6 Zijn gevaarlijke of ongezonde situaties onderling goed bespreekbaar?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
1.7 Is duidelijk omschreven welke trainingen en voorlichtingen de uitvoerenden moeten hebben?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
1.8 Zijn de medewerkers voldoende voorgelicht en getraind voor hun werkzaamheden?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
1.9 Is de actuele informatie over arbozaken aanwezig en toegankelijk?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1

1. arbobeleid en organisatie (vervolg)

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
1.10 Hebben de medewerkers toegang tot een bedrijfsarts?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
1.11 Is er voldoende aandacht voor het welzijn van de medewerkers, de PsychoSociale Arbeidsbelasting (PSA)?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 7
1.12 Is het bekend wanneer en op welke wijze een ongeval bij de Inspectie- SZW (Arbeidsinspectie) gemeld moet worden?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1

2. machines en hulpmiddelen

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
2.1 Voldoen de machines en hulpmiddelen (ladders, kettingen, rolsteiger) bij aanschaf aan de voorschriften (CE, normen)? Zijn ze geschikt voor de werkzaamheden?			Arbocatalogus Hoveniers
2.2 Zijn de gebruikershandleidingen aanwezig en toegankelijk voor de medewerkers?			Arbocatalogus Hoveniers
2.3 Wordt er een periodieke keuring of inspectie uitgevoerd?			Arbocatalogus Hoveniers
2.4 Wordt het onderhoud goed uitgevoerd en worden versleten onderdelen vervangen?			Arbocatalogus Hoveniers
2.5 Zijn de juiste trainingen en instructies verzorgd, en zijn deze afgestemd op het gebruik?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
2.6 Worden altijd de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikt?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 2

3. persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
3.1 Is het bekend welke PBM gedragen moeten worden? Is dit vastgelegd in een overzicht?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 2
3.2 Zijn de gebruikershandleidingen aanwezig en toegankelijk voor de medewerkers?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 2
3.3 Zijn PBM goed passend bij de individuele personen?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 2
3.4 Is het draagcomfort goed en geeft het geen belemmeringen bij de werkzaamheden?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 2
3.5 Zijn de PBM schoon, op de juiste wijze onderhouden en worden ze tijdig vervangen?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 2
3.6 Zijn de PBM op de voorgeschreven wijze opgeslagen?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 2
3.7 Heeft de overige werkkleding, zoals broeken en jassen, ook een goed draagcomfort?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 2

4. delven van graven

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
4.1 Wordt incidenteel (een paar keer per jaar) een graf handmatig gegraven?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.2 Wordt er altijd met twee personen een graf gedolven?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.3 Voldoen de grafdelfmachine en de hulpmiddelen aan de huidige veiligheidseisen?			Arbocatalogus Hoveniers
4.4 Zijn de grafdelfmachine en de hulpmiddelen voor de werkzaamheden geschikt?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.5 Wordt de grafdelfmachine door een persoon met voldoende deskundigheid en vaardigheden bediend?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
4.6 Wordt de grafdelfmachine altijd goed afgestempeld?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.7 Dragen de medewerkers in de buurt van de grafdelfmachine altijd een helm?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.8 Wordt het grafmonument altijd en op de juiste wijze verwijderd?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.9 Wordt altijd bekisting gebruikt?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4

4. delven van graven (vervolg)

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
4.10 Is de bekisting in goede staat en kan deze de belasting van de grond goed aan?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.11 Wordt er met behulp van een ladder in en uit het graf geklommen?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.12 Veroorzaakt het afvoeren van de grond extra gevaren, (instorting grafranden, kantelen van het voertuig, rijroute, opslagruimte)?			Bij tijdelijke opslag die niet direct naast het graf is.
4.13 Liggen er deugdelijke loopplanken rondom het graf?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.14 Wordt het graf nooit onbeheerd open achtergelaten?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.15 Wordt het gebruikte materiaal na afloop van de werkzaamheden grondig gereinigd?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4
4.15 Wordt de kleding en PBM na afloop van de werkzaamheden grondig gereinigd?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 4

5. ruimingen

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
5.1 Worden er waterdichte overalls of waterdichte kleding, handschoenen en schoeisel gedragen als de omstandigheden nat zijn?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.2 Wordt in de buurt van de graafmachine een helm gedragen?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.3 Wordt, indien nodig, ademhalingsbescherming gedragen?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.4 Wordt er tijdens de werkzaamheden niet gerookt, gedronken of gegeten?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.5 Is er voldoende en goede wasgelegenheid?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.6 Wordt het gebruikte materiaal na afloop van de werkzaamheden grondig gereinigd?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.7 Wordt de kleding en PBM na afloop van de werkzaamheden grondig gereinigd?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.8 Zijn de ervaringen tijdens de werkzaamheden voor de medewerkers voldoende bespreekbaar?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5

5. ruimingen (vervolg)

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
5.9 Zijn de medewerkers voldoende voorgelicht over de werkzaamheden?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
5.10 Worden de werkzaamheden goed afgeschermd voor het publiek?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.11 Zijn bij het ruimen van een individueel graf de juiste veiligheidsmaatregelen genomen, zoals het aanbrengen van bekisting?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.12 Zijn bij het ruimen van grafkelders de juiste veiligheidsmaatregelen genomen, zoals voldoende buitenlucht en ademhalingsbescherming?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5
5.13 Is bij het uitbesteden van de werkzaamheden voldoende informatie over de plaatselijke omstandigheden verschaft?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 5

6. fysieke belasting

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
6.1 Is inzichtelijk gemaakt welke werkzaamheden op de begraafplaats fysiek zwaar belastend zijn?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 3
6.2 Op welke manier wordt bij de werkzaamheden de fysieke belasting aanvaardbaar gemaakt?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 3
6.3 Worden werkzaamheden met eentonige bewegingen afgewisseld met andere werkzaamheden of gerouleerd met collega's?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 3
6.4 Zijn de medewerkers geschoold of voorgelicht over de lichamelijke belastingen bij het uitvoeren van hun werkzaamheden?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
6.5 Zijn er voldoende tilhulpmiddelen zoals een kraantje, grafdelfmachine, transportmiddelen?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 3
6.6 Voldoen de tilhulpmiddelen aan de juiste veiligheidseisen en worden ze op de juiste wijze gebruikt.			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 3

6. fysieke belasting (vervolg)

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
6.7 Werkt men in een zo gunstig mogelijke lichaamshouding bij het tillen van lasten of tijdens het zitten op een machine?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 3
6.8 Zijn de machines en gereedschappen ergonomisch vormgegeven en instelbaar voor de bedieningspersoon?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 3
6.9 Zijn de medewerkers lichamelijk geschikt om fysiek zwaar werk te verrichten?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 3

7. biologisch infectiegevaar

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
7.1 Zijn de mogelijke infectiebronnen en veroorzakers op de begraafplaats bekend?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 6
7.2 Zijn de medewerkers voldoende voorgelicht over het bloot staan aan bacteriën, virussen en schimmels?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 6
7.3 Weten en nemen de medewerkers voldoende beschermende maatregelen tegen de ziekteverwekkers, zoals hygiënische maatregelen en PBM?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 6
7.4 Controleert men het lichaam op teken en heeft men een hulpmiddel om de teken te verwijderen?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 6
7.5 Wordt aan de medewerkers een tetanusvaccinatie aangeboden?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 6
7.6 Is het bekend of en wanneer een medewerker ergens allergisch voor is?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 6

8. bedrijfshulpverlening (BHV)

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
8.1 Is er een BHV-plan dat gericht is op de begraafplaats met een actuele inhoud aanwezig?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
8.2 Zijn de BHV-training gericht op de begraafplaats en worden deze regelmatig herhaald?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
8.3 Worden er regelmatig BHV-oefeningen op de begraafplaats gehouden?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
8.4 Zijn er voldoende hulpmiddelen aanwezig: communicatie, EHBO, blusmiddelen, AED?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
8.5 Worden de hulpmiddelen periodiek geïnspecteerd en zijn ze goed bereikbaar?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
8.6 Zijn de uitgangen, bebording, vluchtroutes, plattegrond, verzamelplek duidelijk herkenbaar en toegankelijk?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1
8.7 Is de hulpverlening afgestemd op het mogelijk letsel dat de werkzaamheden kunnen veroorzaken, zoals risicovolle werkzaamheden of die met een laag risico?			Arbo-richtlijnen Hoofdstuk 1

9. werkplaats en schaftruimte

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
9.1 Is de bouwkundige staat van het gebouw goed, zoals afscherming bordes, trapeuningen, elektrische installatie, klimatologische omstandigheden? Geschikt voor minder validen?			Elektrische installatie norm: NEN 3140.
9.2 Zijn er voldoende blusmiddelen en nooduitgangen?			Arboportaal, bedrijfshulpverlening.
9.3 Is er voldoende ruimte voor de opslag van het materiaal en is de ruimte goed toegankelijk?			De opslag mag geen struikel- of stootgevaar veroorzaken.
9.4 Zijn de opbergstellingen of schappen stevig en stabiel?			Met name de opslag boven de 1.80m.
9.5 Is er een geschikte opslagruimte voor de brandstof en andere gevaarlijke stoffen?			PGS15.
9.6 Is er een goede en hygiënische wasgelegenheid en douche?			Een douche is nodig na ruimingswerkzaamheden.
9.7 Is de eet- en drinkgelegenheid gescheiden van de opslagruimtes?			Contact met vuil moet vermeden worden.
9.8 Is de legionellabestrijding doelmatig?			Rijksoverheid, legionella.

10. omgevingsveiligheid

Aandachtspunt	Bevinding	Verbetering	Informatie
10.1 Zijn de paden en wegen op de begraafplaats goed toegankelijk voor de bezoekers / minder validen?			Goed onderhouden en geen obstakels of gaten. Geen onveilige ligging van paden, parkeerplaats of de ingang.
10.2 Zijn er rondom de graven en grafkelders geen obstakels, gaten of verouderde monumenten die een gevaar voor de bezoekers veroorzaken?			Konijnenholen en mollengangen. In verval geraakte monumenten.
10.2 Zijn de bomen vitaal en vindt er een periodiek boomveiligheidscontrole plaats?			Dit kan bijvoorbeeld door de Visual Tree Assessment (VTA) uit te voeren.
10.3 Worden er tijdens gevaarlijke werkzaamheden voldoende veiligheidsmaatregelen voor de bezoekers getroffen?			Afzetten van de werkplek voor de passerende bezoekers. Rekening houden met uitvoeringstijdstippen.
10.4 Is er aandacht voor het monitoren en bestrijden van de eikenprocessierups?			Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit; De Leidraad beheersing eikenprocessierups.
10.5 Is het bekend hoe men moet handelen tijdens onweer?			KNMI.
10.6 Wordt er bij graafwerkzaamheden buiten de grafvelden rekening gehouden met kabels en leidingen?			Kadaster, graafmeldingen-KLIC.